

Certifiering av biogödsel och kompost

SPCR 120 och SPCR 152

Nyhetsbrev nr 2–2024

december 2024

Senaste nytt inom Certifierad återvinning

Regler 2025

Webbinarium regelgenomgång

Det kommer att hållas ett webinarium om 2025 års regler den 5/2 kl 10 – 11.30. Sekretariatet kommer att skicka ut inbjudan och har e-postadresser till de certifierade anläggningarnas representanter. Kontakta sekretariatet om du vill vara med på webinariet och inte är en av de certifierade anläggningarnas representanter. Sekretariatet för Certifierad återvinning nås via: certifieradatervinning@avfallsverige.se

Uppdaterad version av SPCR 152 2025

Styrgruppen har blivit uppmärksammas på att standarden SS-EN 932–1 och reglerna för SPCR 152 i bilaga 2 avsnitt Provtagning vid siktning säger emot varandra. Detta har resulterat i avvikelser vid revision då det är ett skall-krav att följa standarden. Det har gjort att styrgruppen för Certifierad återvinning har beslutat att göra en akut regeländring som börjar gälla 1 januari 2025.

Den nya skrivningen, markerat i gult, är:

”Provtagning vid siktning

Denna provtagning **skall** följa SS-EN 932 [11] **med undantag för provuttag av kompost där principen för provtagningen är att föra in en skyffel eller likande.**”

Ingen uppdatering av bilaga 2 analysmetoder

Det har bedrivits ett projekt för översyn av analysmetoder i bilaga 2 till certifieringsreglerna för SPCR 120 och SPCR 152. Projektet kom fram till att inga analysmetoder måste uppdateras. Styrgruppen för Certifierad återvinning har därför beslutat att inte göra några förändringar i bilaga 2 för tillfället, men har tillsatt en intern arbetsgrupp för att titta vidare på detta inför framtiden.

Fokusområde vid revision 2025

Styrgruppen för Certifierad återvinning har beslutat att revisionerna under 2025 ska ha avfallsinsamling som fokusområde. Det innebär att revisorerna ska följa upp hur anläggningarna jobbar med leverantörsbedömningar kopplat till bland annat plast.

Regler 2026

2026-års certifieringsregler för SPCR 120 och SPCR 152 publiceras innan årsskiftet på Avfall Sveriges webbplats för Certifierad återvinning.

Reglerna kommer att finnas på: <https://www.avfallsverige.se/fakta-statistik/certifierad-atervinning/certifieringsregler-for-biogodsel/>

<https://www.avfallsverige.se/fakta-statistik/certifierad-atervinning/certifieringsregler-for-kompost/>

I SPCR 120 är det förändringar i följande avsnitt 1.3, 2.3.5, 2.4, 3.1, 3.1.1, 3.6, 3.6.2, 3.7.1.4, 3.9, 3.10, 4.2, 4.4.1, 4.10, 5, 5.1, 5.3, 6.1, bilaga 2 och bilaga 3 produktkontroll.

I SPCR 152 är det förändringar i följande avsnitt 1.3, 2.3.3, 2.4, 3.1, 3.6, 3.8.1, 3.8.2, 3.9, 3.10, 4.4.1, 5, 5.1, 5.3, 6.1, bilaga 2 och bilaga 3.

Byte av begreppet ”kontroll” och ”kontrollant”

I samråd med RISE har ”övervakande kontroll” ersatts med ”revision” och ”kontrollant” med ”revisor” för både SPCR 120 och SPCR 152.

Årsrapport för 2023

Årsrapport 2023 kommer inom kort att publiceras på Avfall Sveriges webbplats för Certifierad återvinning.

Sammanfattning av Årsrapport 2023

Under verksamhetsåret 2023 hade 28 samröttningsanläggningar SPCR 120-certifikat, vilket är samma antal som föregående år.

Samröttningsanläggningar med certifierad produkt producerade drygt 1,7 miljoner ton certifierad biogödsel som användes till största del inom jordbruket som växtnäringskälla.

Biogödseln redovisas i tre fraktioner; ”vanlig biogödsel”, ”flytande biogödsel” och ”fast biogödsel”. Den största fraktionen är vanlig biogödsel med en genomsnittlig torrsbstanshalt (TS-halt) på ca 4,6 %.

Om all producerad biogödsel antas ha spritts på åkermark tillfördes jordbruket ca 5 900 ton växttillgängligt kväve (NH₄-N), ca 1 400 ton fosfor (12 % av importerat mineralgödsel) och ca 3 900 ton kalium (19 % av importerat mineralgödsel).

Totalt behandlades ca 1,6 miljoner ton substrat vid de 28 samröttningsanläggningarna. De största substratkategorierna 2023 var stallgödsel (34 %) och matavfall (23 %).

De inrapporterade medelvärdena för spårelement låg i samtliga fall under gränsvärdena.

Medelvärdet för synliga föroreningar i ”vanlig biogödsel” och ”flytande biogödsel” låg under gränsvärdet. I ”fast biogödsel” överskreds gränsvärdet vid två anläggningar.

Läs hela rapporten här: <https://www.avfallsverige.se/fakta-statistik/certifierad-atervinning/>

Utskickade felaktiga analysvar

Under hösten uppmärksammades Avfall Sverige och styrgruppen för Certifierad återvinning på att felaktiga analysvar gällande synliga föroreningar skickats ut till minst tre anläggningar. Alla analyser hade skett vid samma laboratorium.

Avfall Sverige lämnade in en reklamation till laboratoriet som sedan har återkommit med en orsaksanalys samt vilka förebyggande åtgärder som har vidtagits.

Orsaksanalys

Enligt laboratoriet är det två orsaker till fel som identifierats:

- För liten provmängd har skickats in. Detta riskerar att ge ett icke-representativt resultat samtidigt som det inte fanns någon tydlig rutin hos laboratoriet hur små provmängder skulle hanteras.
- Det sker mycket manuell inmatning av resultat i beräkningsfilen för synliga föroreningar vilket innebär en risk för felstansning. Detta har hänt på ett av proven där decimalen hamnat fel.

Förebyggande åtgärder

De två orsakerna som identifierades vid genomgången av analyserna har lett till två olika förebyggande åtgärder som har implementerats:

- Ny rutin har satts upp gällande inskickad provmängd. Om inskickad provmängd understiger miniminivån ska kunden kontaktas.
  - De beräkningsfiler som använts har programmerats så att de varnar om provmängden är understiger miniminivån eller om andra värden är orimliga.
- Laboratoriet undersöker även ytterligare en förebyggande åtgärd, som innebär automatisk överföring från vägen till beräkningsfilen för att minimera risken vid manuell överföring av resultat.

Tips till anläggningarna

Avfall Sverige och styrgruppen för Certifierad återvinning vill ta tillfället i akt och påminna om vikten av att skicka in korrekta provmängder, vilka anges i reglerna, samt att anläggningarna själva har goda rutiner för att identifiera avvikande provsvar. Om anläggningen erhåller avvikande provsvar så bör analyserande laboratorium kontaktas skyndsamt.

Notera att nya regler gäller från 1 januari, 2025 för provmängden gällande synliga föroreningar. För månadsvis analys gäller att provstorleken som skickas till analys ska vara 1,5–2,5 liter. Läs mer i rapport U2014:13 ”Metod för bestämning av synliga föroreningar i biogödsel och förbehandlat matavfall”

Text: Angelika Blom, rådgivare Avfall Sverige

Plast och andra synliga föroreningar

Plast och andra synliga föroreningar fortsatt är en prioriterad fråga inom styrgruppen för Certifierad återvinning. Certifierad återvinnings ståndpunkt är att befintliga insamlingssystem för källsorterade organiska fraktioner över tid bör röra sig bort från användning av fossilbaserade insamlingspåsar.

Från ett biogödselkvalitetsperspektiv:

- rekommenderar Certifierad återvinning att framtida insamlingssystem ska använda sig av påsar som bryts ned helt i rötningsprocessen
- bör inte insamlingssystemet själv bidra till ytterligare plast i insamlade fraktioner.

Det är viktigt att nedbrytbara insamlingspåsar är helt nedbrytbara under rötningsprocessen. Det är inte acceptabelt att förlita sig på en nedbrytning i åkermark eftersom det är nedskräpningseffekten vid spridningstillfället som styr lantbrukarens uppfattning om biogödselns kvalitet med avseende på synliga föroreningar. Det går heller inte att luta sig mot befintlig standard för komposterbara påsar för nedbrytbarhet i röt-kammaren då den inte är relevant för nedbrytningshastighet under anaeroba förhållanden.

Dessutom bör substratleverantörer ta ett ökat ansvar för uppströmsarbete så att utsorterade fraktioner är så rena som möjligt när de kommer till biogasanläggningen.

Omvärldsbevakning

Ny kunskap om hur mikroplaster sprids i jordbruksmark - ett första steg mot bättre riskbedömningar

Forskare har tidigare antagit att mikroplaster ligger stilla där de hamnat i åkermarken. Nu visar en avhandling att mikro- och nanoplasten förflyttas runt i marken och sprids vidare, bland annat via daggmaskar. Kunskap om källorna till mikroplaster i marken, som avloppsslam från tätorter, är viktig för att kunna begränsa riskerna.

Läs hela artikeln här: <https://www.slu.se/forskning/kunskapsbank/mark-miljo/ny-kunskap-om-hur-mikroplaster-sprids-i-jordbruksmark---ett-forsta-steg-mot-battre-riskbedomningar/>

Gödsling bidrar till ökande förekomster av mikroplaster i åkermark

Mikroplastkoncentrationerna i jordbruksmark ökar med tiden och användning av organiska och oorganiska gödningsmedel bidrar i hög grad till denna trend, enligt ny forskning i tidskriften Nature Communications Earth and Environment.

Läs hela artikeln här: <https://www.slu.se/ew-nyheter/2024/9/godsling-bidrar-till-okande-forekomster-av-mikroplaster-i-akermark/>

Även nedbrytbar plast från sockerrör är miljöfarligt

Även plast som tillverkas av rörsocker är miljöfarligt. Forskare vid Göteborgs universitet ser att abborrar ändrar sitt beteende när de exponeras för den så kallade bioplasten.

Läs hela artikeln här: <https://www.gu.se/nyheter/aven-nedbrytbar-plast-fran-sockerror-ar-miljofarligt>

Regeringen beslutar om nödatgärder mot en ny invasiv främmande plattmask

Regeringen beslutar att myndigheterna får möjlighet att besluta om insatser mot plattmasken *Obamunungara*, som är en ny invasiv främmande art som har hittats i Sverige. Om arten sprids och etablerar sig i naturen riskerar det att slå hårt mot många inhemska arter och ekosystem.

Läs hela artikeln här: <https://regeringen.se/pressmeddelanden/2024/12/regeringen-beslutar-om-nodatgarder-mot-en-ny-invasiv-frammande-plattmask/>

Rapporter och utvecklingsprojekt

Nya rapporter Avfall Sverige

Avfall Sveriges medlemmar kan ladda ner rapporter kostnadsfritt från: <https://www.avfallsverige.se/rapporter-utveckling/rapporter/>.

Nedan visas de senaste rapporterna som berör biologisk återvinning:

2024:26 Nyckeltal för materialåtervinning

2024:24/Hygienisering i biogasanläggningar

2024:11/Matavfallsinsamling hos verksamheter med medelstora mängder

2023:28/Beteendepåverkan i kombination med nytt skyltsystem

2023:27/Minskade metanförluster vid underhåll av gårdsbiogasanläggningar.

Kurser och utbildningsverksamhet

I Avfall Sveriges kursutbud finns återkommande kurser på både grund- och fördjupningsnivå. Det erbjuds också flera temadagar där aktuella frågor presenteras och analyseras. Information om kommande utbildningar publiceras löpande här: <https://www.avfallsverige.se/utbildning/>

Utbildningsutbud 2025

- Webinarium regelgenomgång 5/2, Certifierad återvinning
- Grundkurs biogas – maj/juni
- Kurs om Certifierad återvinning – november/december.

Certifierad återvinning, SPCR 120 och SPCR 152

Mer att läsa om certifieringssystemen

Certifieringsreglerna för biogödsel, SPCR 120, och kompost, SPCR 152, kan laddas ner från Avfall Sveriges webbplats. Där finns även andra dokument om certifieringssystemen, bl.a. vägledning till SPCR 120, ansökningsformulär för nya substrat, tillsats- och processhjälpmedel och relevanta rapporter.

Avfall Sveriges certifieringswebbplats: <https://www.avfallsverige.se/fakta-statistik/certifierad-atervinning/>

Anläggningar med certifierad produkt

För närvarande har 28 biogasanläggningar certifikat enligt SPCR 120 och tre kompostanläggningar certifikat enligt SPCR 152. På RISE webbplats finns en förteckning över samtliga certifikatsinnehavare: <http://publiccert.extweb.sp.se/sv/Product/List/915>

Styrgruppen

Styrgruppen ska representera branschorganisationer, universitet, forskningsinstitut samt användare av biogödsel och kompost. De ordinarie ledamöterna har rösträtt. Dessutom finns det adjungerade ledamöter som representerar biogas- och komposteringsanläggningar samt kontrollorganet. Även Naturvårdsverket och Jordbruksverket är inbjudna som adjungerade deltagare i styrgruppen.

Styrgruppens medlemmar

Ordförande:	Emelie Ljung (RISE)
Ledamöter:	Sigrun Dahlin (SLU), Pia Holmberg (Hasselfors Garden) vice ordförande, Angelika Blom (Avfall Sverige), Daniel Tamm (RISE) och Camilla Mannich Ugglå (KRAV).
Adjungerade:	Marie Bom (RISE), Charlotte Bourghardt (RISE), Frida Gustavsson (Kanadevia INOVA), Gunilla Henriksson (RISE), Isac Svärd (Gasum), Jonny Pallhed (RISE), Sören Nilsson Påledal (Tekniska verken i Linköping), Tore Sigurdsson (C4Energi/Kristianstads Biogas).
Sekretariat:	Hans Augustinsson och Agnes Hellgren (Hushållningssällskapet).

Styrgruppens kommande möten

Styrgruppen för Certifierad återvinning har normalt ca sex möten per år varav fem är digitala och ett är ett fysiskt. För våren 2025 är följande möten planerade; **12 februari**, **26 mars** och **4 juni**.

Kontakta sekretariatet för Certifierad återvinning **minst 10 arbetsdagar före mötet**, om det är någon fråga som ni vill att styrgruppen ska ta upp.

Kontakt

Kontakta oss på sekretariatet om ni önskar få mer information om Certifierad återvinning.

Kontaktuppgifter till sekretariatet: certifieradatervinning@avfallsverige.se

Hälsningar, Hans Augustinsson och Agnes Hellgren, sekretariatet för Certifierad återvinning samt Angelika Blom, Avfall Sverige.